

הלחימה בטרור - במגע ישיר או בלחימה מנגד?

את הלחימה נגד הטרור מעזה מנהל צה"ל בשיטת הלחימה מנגד, ואילו את הלחימה נגד הטרור ביהודה ושומרון הוא מנהל בשיטת המגע הישיר. בעוד הטרור בעזה משגשג, הרי ביהודה ושומרון הוא מרוסן למדי. די בכך כדי להוכיח את יתרונה של הלחימה במגע ישיר למיגור טרור וגרילה

אל"ם ארז וינר

(בחלקה תומכת ובחלקה אדישה), יש לבחון את השפעת פעילותנו לא רק על גורמי הטרור, אלא גם על החברה שבה הם פועלים ועל הסביבה המדינית – המקומית והביין-לאומית. שני אלה – האוכלוסייה והסביבה המדינית – לא רק מושפעים מפעילותנו אלא גם משפיעים עליה. במילים אחרות, הסביבה שבה פועל הטרור והסביבה המדינית קובעים במידה רבה איזו גישת לחימה ננקוט. למשל, ייתכן שבשל סיבות מדיניות יהיה צה"ל מנוע מלהכניס כוחות למרחב מסוים. עם זאת, בשקלול כל הגורמים, הגישה העדיפה, שלדעתנו נכון לאמץ ולפתח, היא גישת הלחימה במגע ישיר, המחייבת

לניסיון יש חשיבות רבה, אך חשובה לא פחות היא התפתחות הטכנולוגיה שיצרה יכולות מודיעיניות ומבצעיות רבות, שלכאורה נותנות עדיפות לגישת הלחימה מנגד

שליטה (מסוימת) בשטח ובאוכלוסייה. זהו תנאי סף ללחימה אפקטיבית בטרור.

רקע

טרור וגרילה הם דרכי מלחמה עתיקות יומין שאותן נקטו החלשים נגד החזקים. במשך אלפי שנות ההיסטוריה הייתה מוכרת רק דרך אחת להביסם: באמצעות לחימה במגע ישיר. אולם ההתקדמות הטכנולוגית המהירה במחצית השנייה של המאה ה-20 איפשרה להתמודד נגד הטרור והגרילה בדרך נוספת – הלחימה מנגד.

לחימה מנגד היא גישה החותרת להפעיל אמצעי לחימה מנגד מתוך רצון לממש שליטה מרחוק במרחב המבצעים – בעיקר בעזרת פעילות אווירית ובסיוע טכנולוגיות מתקדמות. לחימה במגע ישיר היא גישה החותרת למגע קרבי ישיר עם

המאמר הזה בוחן את שתי הגישות המבצעיות הרווחות בלחימה בטרור: הלחימה במגע ישיר והלחימה מנגד. השאלות המרכזיות שנשאלות הן עד כמה מתאימה כל אחת מהגישות האלה ללחימה בכוחות בלתי סדירים הפועלים בדפוסים של טרור ושל גרילה ועד כמה מתאימה כל אחת מהשיטות האלה לישראל המתמודדת נגד טרור בתוך גבולותיה ומחוצה להם. לישראל ניסיון של עשרות שנים בלחימה נגד טרור וגרילה – החל מהתקופה שלפני קום המדינה, דרך ההתמודדות נגד הפיזאיון בשנות ה-50, המרדפים בבקעת הירדן אחרי מלחמת ששת הימים, שנות הלחימה הארוכות בגבול הצפון וכלה בלחימה בטרור הפלסטיני ביהודה, בשומרון ובעזה בשתי האינתיפאדות. ההתנסות ארוכת השנים הפכה את ישראל לשדה ניסוי יחיד במינו בעולם בתחום הלחימה בכוחות בלתי סדירים.

לניסיון יש חשיבות רבה, אך חשובה לא פחות היא התפתחות הטכנולוגיה שיצרה יכולות מודיעיניות ומבצעיות רבות, שלכאורה נותנות עדיפות לגישת הלחימה מנגד. עם זאת בהמשך המאמר יוצגו גם חסרונותיה של הגישה הגורסת שהטכנולוגיה היא חזות הכול.

ההשערה שאותה אנסה לבחון ולהוכיח היא שישנה עדיפות ללחימה במגע ישיר. אין זאת אומרת שללחימה מנגד אין מקום ושאינן בה צורך, שהרי גם מי שנלחם במגע ישיר נדרש ליכולות של לחימה מנגד. הטענה היא שגישת הלחימה במגע ישיר צריכה להיות הדומיננטית בלחימה נגד כוחות בלתי סדירים הפועלים בדפוסים של טרור ושל גרילה.

מאחר שהטרור אינו פועל בחלל ריק, אלא מתוך אוכלוסייה ובתוכה

מפקד חטיבה
חניך במכללה לביטחון
לאומי





לאחר היציאה למבצע "חומת מגן" ביהודה ושומרון והחזרת השליטה המבצעית בערים לידי צה"ל רווחה באיו"ש הפעולה במגע ישיר תוך קיום שליטה אפקטיבית על כל מרחב המבצעים ועל האוכלוסייה הפלסטינית המתגוררת בו

החלופות המבצעיות, והשאלה שיש לשאול היא מהי הגישה המובילה.

ההבדלים העיקריים בין הגישות השונות

- **שינוי התמהיל המבצעי.** בחלופת הלחימה מנגד ניתן דגש למזעור החיכוך. את המגע מחליפה הפעולה מנגד – בעיקר באמצעות כוחות אוויר. לעומת זאת בלחימה במגע ישיר ישנה העדפה להפעלת כוחות קרקעיים בחיכוך גבוה, ורק במקום שהדבר אינו מתאפשר מבחינה מבצעית יופעלו אמצעי אש מנגד.
- **שינוי בדפוסי הפיקוד.** לחימה מנגד מתאפיינת גם בפיקוד מרחוק. מאחר שבלחימה מנגד לא מופעלים כוחות בתוך שטח עוין, אין שום צורך שהפיקוד יהיה "בשטח". נהפוך הוא: מאחר שמדובר בפעולה רוויית טכנולוגיה עדיף שמפקדי המבצע יישבו במקום שאליו זורם כל המידע – לרוב מפקדה עורפית כלשהי. לעומת זאת, בפעולה המתנהלת במגע ישיר יש צורך בפיקוד ישיר ובלתי אמצעי על המרחב המבצעי. מאחר שכיום גם פעולה במגע ישיר היא רוויית טכנולוגיות, והמפקד חייב לקבל מידע שוטף משפע של אמצעים טכנולוגיים ולפקד במקביל על גורמי

גורמי הטרור בשטח מחייתם תוך שימוש בעליונות הטכנולוגית לשם השגת מודיעין איכותי ולסיוע בהפעלת הכוח.

לאורך שנות הלחימה האחרונות בטרור הפלסטיני התנהל בצה"ל ויכוח בנוגע לגישת הלחימה המתאימה ביותר נגד הטרור והגרילה. לאחר היציאה למבצע "חומת מגן" ביהודה ושומרון והחזרת השליטה המבצעית בערים לידי צה"ל רווחה באיו"ש הפעולה במגע ישיר תוך קיום שליטה אפקטיבית על כל מרחב המבצעים ועל האוכלוסייה הפלסטינית המתגוררת בו. בלבנון נוקט צה"ל בגישת הלחימה מנגד – בעיקר בתגובה להתקפות של החיזבאללה ושל שאר הארגונים. עד להתנתקות נקט צה"ל ברצועת עזה בעיקר את גישת הלחימה מנגד, אך שילב בה מבצעים קרקעיים כל אימת שהתקפות המחבלים – בכלל זה בירי תלול מסלול – התרחבו ויצאו משליטה.

הנסיגה מרצועת עזה, הרצון שלא לחזור ולפעול בשטח באמצעות כוחות יבשה והבשלת טכנולוגיות המאפשרות לחימה מנגד נתנו עדיפות לנקיטה הגישה הזאת ברצועת עזה. ביהודה ושומרון, לעומת זאת, ננקטת גישת המגע הישיר: הכוחות פועלים בתוך המרחב המבצעי תוך שהם שולטים בשטח ובאוכלוסייה.

בכל אחת מהגישות אלה מדובר למעשה בתמהיל בין

מפשע. פגיעה בחפים מפשע היא בלתי מוסרית ומזיקה לאינטרסים של ישראל, שכן היא מייצרת עוינות בקרב הפלסטינים ופוגעת בדימויה בעולם. דוגמה: כשחוסל סלאח שחאדה, ראש הזרוע הצבאית של החמאס, ביולי 2002 באמצעות פצצה במשקל טון שהוטלה ממטוס "אף-16", נהרגו יחד איתו אשתו, שלושה מילדיו ועוד 10 משכניו. הפגיעה הזאת במספר רב כל כך של חפים מפשע עוררה פולמוס נוקב בישראל ותגובות קשות בחו"ל.

- **תועלת מוגבלת.** הלחימה מנגד מאפשרת לרוב לפגוע במטרה נבחרת ולהשמידה. אולם לא ניתן לפעול בדרך הזאת נגד כל פעיל טרור וזטר ובוודאי שלא ניתן באמצעותה לעצור דרושים לחקירה. יש לזכור שאת התמונה המודיעינית יוצרים כוחותינו במידה רבה בעקבות מעצרים וחקירתם של סייענים ושל פעילי טרור.

- **אובדן המגע עם השטח.** אין תחליף להיכרות אינטימית עם השטח, ושום חישן לעולם לא יוכל לבוא במקום אותה ההיכרות. אימוץ הגישה של לחימה מנגד עלול להביא לאובדן המגע עם השטח ובעקבות זאת לפגיעה ביצירת תמונת המודיעין וביכולת לפעול במרחב באמצעות כוחות קרקע ברגע שהדבר ידרש.

- **אובדן השליטה בשטח ובאוכלוסייה.** השליטה בשטח ובאוכלוסייה היא הגורם המאפשר לבנות את תמונת המודיעין החיונית כל כך לפעילות מבצעית אפקטיבית. העדר שליטה כזאת מאפשר לגורמי הטרור לפעול, לתכנן ולהיערך באין מפריע ומקטין את היכולת המודיעינית לשלוט במרחב המבצעים. ניתן לציין את השינוי המשמעותי שחל באפקטיביות של הפעולות המבצעיות מרגע שהשתנתה גישת הלחימה ביהודה ובשומרון מלחימה מנגד, שהייתה נהוגה עד מבצע "חומת מגן", ללחימה במגע ישיר, שננקטה לאחר ההשתלטות על השטח. ההשתלטות הזאת יצרה את התנאים המבצעיים לפעולה בכל רחבי השטח.

יתרונות הלחימה במגע ישיר

- **הוצאת היריב משיווי משקלו באמצעות פעולה ב"מגרש המשחקים" שלו** – במקום שבו הפגיעה היא בעלת העוצמה הרבה ביותר. היכולת לפעול חרש, לממש מעצר בכל נקודה ולפעול בהפתעה מספקת תוצאות בעלות השפעה מצטברת. ההשפעה הזאת רלוונטית הן לטווח הטקטי המיידי והן להשגת היעד האסטרטגי ארוך הטווח הודות להצטברות של הצלחות טקטיות. הדבר מחייב שימוש בטכנולוגיות מתקדמות להשגת עליונות מודיעינית ויכולת להפתיע בכל מפגש. ייתכנו תרחישים שבהם נדרש להפעיל אש מנגד, אולם המקרים האלה הם היוצאים מהכלל.

- **האפשרות לטעון כי מדובר במערכה סימטרית.** לחימה במגע ישיר מקטינה את יכולתו של היריב להציג עצמו חלש ומסכן, שכן הפעילות נעשית ב"מגרש המשחקים" שלו ובכלים הדומים לאלה שהוא עצמו מפעיל. בטווח הארוך יביא הדבר להחלשת המיתוס שמפיצים הפלסטינים כי מדובר בלחימת מעטים וחלשים מול רבים וחזקים. שלילת היכולת לנצל תמונות טנקים ומטוסים הניצבים מול ילדים

סיוע שפועלים מרחוק, נוצרת בעיה לא פשוטה: קשה לנהל את כל האופרציה הזאת מהשטח. הרבה יותר נוח לעשות זאת ממפקדה עורפית. ובכל זאת, בפעולה במגע ישיר אין תחליף לפיקוד ישיר. את בעייתו של המפקד בשטח בנוגע לקבלת המודיעין ולשליטה על גורמי הסיוע ניתן לפתור באמצעים טכנולוגיים וארגוניים.

- **אפקט ההרתעה.** מגע ישיר מרתיע הרבה יותר מאשר לחימה מנגד. יתר על כן, ככל שהלחימה מנגד תימשך זמן רב יותר, כך ישפר האויב את יכולת ההתגוננות שלו מפניה וכך יקטן אפקט ההרתעה שלה. בלחימה במגע ישיר עצם הנוכחות בשטח בחתימות משתנות ובפעילות מתמשכת ומפתיעה מגבירה את אפקט ההרתעה באופן משמעותי. כשגורמי הטרור יודעים כי שום מקום אינו בטוח בעבורם – לא במחנה הפליטים ולא בקסבה – וכי הם חייבים כל הזמן

לחימה במגע ישיר מקטינה את יכולתו של היריב להציג עצמו חלש ומסכן, שכן הפעילות נעשית ב"מגרש המשחקים" שלו ובכלים הדומים לאלה שהוא עצמו מפעיל

להישמר ולהסתתר, יש בכך כדי להרתיע אותם. בכל מקרה הצורך של המפגעים לשמור על עצמם כל הזמן מקטין את האפקטיביות המבצעית שלהם. גם לחימה מנגד משיגה הרתעה, אך זו מוגבלת בהיקפה, שכן האויב מבין בתוך זמן קצר את מגבלות פעילותו. כדי לקבוע מהי הגישה העדיפה יש לבחון את היתרונות ואת החסרונות של כל אחת מהן.

יתרונות הלחימה מנגד

- **צמצום החיכוך** בין הכוחות היריבים למינימום האפשרי. צמצום החיכוך חוסך אבדות לכוחותינו ומונע פגיעה מיותרת באוכלוסייה הבלתי לוחמת של האויב וברכוש.
- **מיצוי העדיפות הטכנולוגית.** בלחימה מנגד קל הרבה יותר לכוחותינו להביא לידי ביטוי את עליונותם הטכנולוגית. ניצול מיטבי של העליונות הטכנולוגית חוסך אבדות.

חולשות הלחימה מנגד

- **חשיפת יכולות.** לצה"ל עדיפות טכנולוגית מוחלטת. אולם לאחר היכרות עם היכולות של צה"ל לומד הצד שכנגד להסתגל אליהן, מאתר את נקודות התורפה שלהן ונערך להתגונן מפניהן. חשוב לזכור: לעולם יש להשקיע יותר זמן ויותר כסף בפיתוח טכנולוגיה חדשה מאשר בפיתוחם של אמצעי נגד לטכנולוגיה קיימת. דוגמה: באמצעות יריעות בד (שנפרסות מעל סמטאות) או באמצעות צמיגים בוערים אפשר למנוע או לשבש ירי של טיל מונחה יקר ומתוחכם.
- **פגיעה סביבתית.** אש מנגד פוגעת במקרים רבים בחפים



שלילת היכולת לנצל תמונות טנקים ומטוסים הניצבים מול ילדים חמושים באבנים בלבד תסייע לתדמית ישראל בעולם

חמושים באבנים בלבד תסייע לתדמית ישראל בעולם.

חולשות הלחימה במגע ישיר

- **שליטה בשטח ובאוכלוסייה.** מימוש גישת הלחימה במגע ישיר מחייבת יצירת חיכוך עם האוכלוסייה המקומית ועלולה ליצור תודעת כיבוש בקהילה הבינלאומית. החיכוך הזה כולל הטלת מגבלות על חופש התנועה ולעיתים אף ניהול פעולות לחימה בקרב האוכלוסייה.
- **פגיעה סביבתית.** כדי להשיג שליטה בשטח ולהקטין את הסיכון לכוחותינו יש צורך לעיתים לפגוע בסביבה בהיקף כזה או אחר.

בפעולה המתנהלת במגע ישיר יש צורך בפיקוד ישיר ובלתי אמצעי על המרחב המבצעי

- **מיצוי חלקי של יכולות ושל אמצעים טכנולוגיים.** הקרבה הרבה לאויב והחיכוך עם האוכלוסייה המקומית אינם מאפשרים להביא לידי ביטוי את כל היכולות הטכנולוגיות שברשותנו.

סיכום ביניים: השוואה בין שתי הגישות
 בחינת היתרונות והחסרונות של שתי הגישות מלמדת שיש

צורך בשתייהן, והשאלה היחידה היא של מינונים. לחימה מנגד הגורמת לפגיעה לא מידתית באוכלוסיית האויב ומבליטה את הפער הכמותי והאיכותי בין הצדדים עלולה לשחוק הישגים טקטיים ולהביא להפעלת לחץ בין-לאומי על הצד החזק כדי לאלץ אותו לוותר ולפעול באיפוק.

לעומת זאת הפעלת כוחות רבים בחתימה נמוכה תוך שימוש מינימלי בכוח ופגיעה מינימלית באוכלוסייה לא לוחמת תאפשר ניצול הצלחות טקטיות מתמשכות כדי להשיג את ההישג האסטרטגי הנדרש: נטרול יכולת ההשפעה של הטרור על החברה בישראל.

במקומות שבהם איננו שולטים, כגון רצועת עזה, יש צורך להפעיל כוח משמעותי למשך זמן קצר כדי להשיג שליטה במרחב המבצעים (דוגמת מבצע "חומת מגן" ביהודה ושומרון). לאחר שלב ההשתלטות על השטח ויצירת התנאים המבצעיים הנדרשים לפעילות ניתן להקטין באופן משמעותי את החתימה של כוחותינו ולהתמקד בפעילות לילית וסמויה (מסוערבת) – מה שיאפשר חופש פעולה לאורך זמן וישמר את הלגיטימציה הפנימית והבין-לאומית לפעילותנו.

לדעתי, גישת הלחימה במגע ישיר יכולה להשיג טוב יותר את המטרות האלה מאשר גישת הלחימה מנגד. זאת הן בשל היתרונות היחסיים הכרוכים בהפעלתה שפורטו לעיל והן מניתוח מקרים אחרים בהיסטוריה, שבהם לחמו צבאות סדירים נגד כוחות בלתי סדירים שפעלו בדפוסים של טרור ושל גרילה. דוגמאות כאלה ניתן לראות בלחימה של הבריטים בצפון-אירלנד, בדרום-אפריקה ובמקומות נוספים.



אי-נקיטת יוזמה ופעולה בדפוס תגובתי פוגעות בכושר ההרתעה של מדינת ישראל ומעודדות את אויבינו מסביב להתנכל לנו

הלחימה במגע ישיר תוך שהוא משיג פגיעה מתמשכת ורחבה בתשתיות הטרור. התוצאה: ירידה מ-62 פיגועים, שגרמו ל-234 הרוגים בעורף של ישראל ב-2002 לתשעה פיגועים שגרמו ל-44 הרוגים ב-2004.

היתרונות המבצעיים המרכזיים בלחימה במגע ישיר

- **תמהיל מבצעי רחב ומיצוי מגוון נרחב של יכולות ושל דרכי פעולה.**
- **דפוסי פיקוד.** שימור יכולות הפיקוד הישיר מלפנים מתוך הבנה שלמפקד בשטח ההבנה הטובה ביותר של תמונת המצב המבצעית הכוללת.
- **חתימה למיצוי טכנולוגי.** הפעלת טכנולוגיות כמרכיב תומך לחימה (בעיקר להשגת מודיעין) ולא כמרכיב ליבה בלחימה – דבר שיביא למיצוי העדיפות הטכנולוגית מול הפלסטינים וימנע אובדן יתרונות טכנולוגיים בשל חשיפתם לאויב.
- **הקטנת הפגיעה הסביבתית.** זה חשוב הן מהבחינה המוסרית

גם הלחימה של ישראל נגד הטרור הפלסטיני ביהודה ושומרון בשלוש השנים האחרונות מוכיחה את יתרונה של גישת הלחימה במגע ישיר בסוג כזה של עימות. התוצאות המבצעיות המרשימות, שהביאו להפחתה משמעותית בהיקף הטרור ובנזקיו, נובעות ישירות משינוי גישת הלחימה. עד מבצע "חומת מגן"

מבצע "חומת מגן" סימן את שלב המעבר להתקפה ולהשבת השליטה על כלל מרחב יהודה ושומרון לידינו

מגן" נקט צה"ל גישה של לחימה מנגד תוך ריכוז המאמץ בתחום ההגנה. מבצע "חומת מגן" סימן את שלב המעבר להתקפה ולהשבת השליטה על כלל מרחב יהודה ושומרון לידינו. מאז שהסתיים מבצע "חומת מגן", והושג חופש פעולה, פועל צה"ל בגישת

והן בהשפעה שיש לכך על הצטרפות אזרחים נוספים למעגל הטרור והאלימות.

- **מבצעים לא קטלניים.** שימור היכולת לבצע מעצרים לשם השגת מודיעין ופגיעה בשכבות הזוטרות של הטרור.
- **היכרות עם השטח.** שימור ההיכרות האינטימית עם השטח בפן המבצעי והמודיעיני.
- **הוצאת היריב משיווי משקל.** פעילות במגרש המשחקים של היריב באופן בלתי אמצעי, חרישי, משתנה ולאורך זמן תביא להשפעה מצטברת ארוכת טווח.
- **תודעת מערכת סימטרית.** הקטנת יכולתו של היריב לטעון לחוסר סימטריה ולהיותו החלש במערכה – דבר שיסייע אף הוא בהרחבת הלגיטימציה הציבורית והבין-לאומית לפעילות של כוחותינו.
- **מיצוי אפקט ההרתעה.** מימוש היכולת המבצעית לפעול בכל חלקי השטח בחתימות משתנות (כולל פעילות מסתערבת) ליצירת הרתעה משמעותית ומתמשכת ולפגיעה בתחושת הביטחון של המפגעים.
- **שימור הלגיטימציה הציבורית והבין-לאומית.** הקטנת הפגיעה הסביבתית ותודעת האסימטריות והרחבת חופש הפעולה של צה"ל לאורך זמן.
- **שימור היכולת להפעלת אמצעים מנגד.** שימור חופש הפעולה של המפקד בשטח בהפעלת אש מנגד.
- כדי להצליח בלחימה במגע ישיר יש לרתום את כלל המערכת הצבאית: מודיעין, טכנולוגיה, אמצעי לחימה וכו'.
- על סמך העקרונות שפורטו לעיל ניתן לגבש את תפיסת הלחימה במגע ישיר. ואלה הם עיקריה:
 - חתירה למגע ישיר במרחב הלחימה של גורמי הטרור.
 - בנייה ושימור של יכולות פעולה בחתימה נמוכה במגע ישיר באמצעות יחידות מסתערבים ויחידות מבצעיות אחרות.
 - מימוש מאמץ התקפי מתמשך בכל המרחב.
 - שימור חופש הפעולה של צה"ל בכל המרחב.
 - ריכוז יכולות מודיעיניות ליצירת התשתית הנאותה למבצעים במגע ישיר.
 - שיפור המודיעין הקרבי המושג בפעילות במגע ישיר להכרת השטח וליצירת הזדמנויות מבצעיות נוספות.
 - מימוש נרחב של מבצעים לא קטלניים.
- צריך יהיה להתאים את בניין הכוח ליישום הגישה המבצעית הזאת מבחינת מבנה הכוח וארגונו, אמצעי הלחימה הנדרשים, יכולות הפיקוד והשליטה, האימונים וההכשרות.
- אף שקל, לכאורה, להפעיל אש מנגד, ואף שזו כרוכה בסיכון נמוך יותר לכוחותינו, הרי אם בוחנים את כלל המרכיבים, ובמיוחד את ההישגים הנדרשים בטווח הארוך, מתברר שלחלופת המגע הישיר יש יתרונות מכריעים: היכולת להרתיע את האויב, לגרום לו לחוש נרדף וחסר ביטחון ולהקטין – לפחות בעיני העולם – את האסימטריה בסכסוך הישראלי-פלסטיני. אין זה אומר שלא נשתמש באש מנגד לתמיכה ולסיוע, אך היא לא תהיה הגורם היחיד.
- שימוש בגישת הלחימה מנגד – בוודאי אם הדבר נעשה באופן מוצהר – תוך דחיית האפשרות לפעול בלחימה במגע ישיר מגבירה את הביטחון בצד האויב, מאיצה את הסתגלותו

לאיום הטכנולוגי ומאפשרת לו למצוא פתרונות פשוטים לביטול יתרונותינו. נוסף על כך מתחזקת יכולתו ליצור לעצמו תדמית של חלש ומסכן הנאבק נגד כוחות חזקים העולים עליו בהרבה.

סיכום ומסקנות

המאמר הזה ניסה להוכיח גישת הלחימה הנכונה נגד טרור וגרילה היא גישת הלחימה במגע ישיר, שכן יש לה יתרונות מובהקים על פני גישת הלחימה מנגד. הלחימה במגע ישיר מחייבת שליטה במרחב המבצעים ובאוקלוסייה – לא מתוך רצון לשלוט על השטח ועל האוקלוסייה, אלא בשל ההבנה שבמציאות אין ואקום, ואם אין גורם אחר ששולט בשטח ומכיל את ריבונותו ואת סמכותו עליו, אנחנו נדרשים לשלוט בו בעצמנו.

השליטה הזאת מאפשרת את תנאי הסף ללחימה במגע ישיר: חופש פעולה מבצעי והיכולת להשיג את המודיעין הנחוץ. ישנם הטוענים שאין דין יהודה ושומרון כדין רצועת עזה –

שימוש בגישת הלחימה מנגד - בוודאי אם הדבר נעשה באופן מוצהר - תוך דחיית האפשרות לפעול בלחימה במגע ישיר מגבירה את הביטחון בצד האויב, מאיצה את הסתגלותו לאיום הטכנולוגי ומאפשרת לו למצוא פתרונות פשוטים לביטול יתרונותינו

בעיקר בשל היקף האוקלוסייה וצפיפותה הרבה בעזה. על כך ניתן לומר שגם לפני היציאה למבצע "חומת מגן" ביהודה ושומרון נשמעו אזהרות משמעותיות נגד המעבר ללחימה במגע ישיר ונגד הכניסה לערים שבשליטה פלסטינית. ציורו תרחישים אפוקליפטיים בנוגע לצפוי לכוחות שייכנסו לשטחי A, וכתוצאה מהתרחישים האלה גויסו למבצע כוחות בהיקף נרחב, שבדיעבד התברר שהיו מעל ומעבר לנדרש. כתוצאה מהמבצע ומהפעילות שבאה בעקבותיו הגענו למצב שבו תשתיות הטרור ביהודה ושומרון נפגעו קשות, ולא התפתחו שם יכולות טרור מתקדמות דוגמת אלה שראינו ברצועת עזה, ובכלל זה טרור באמצעות ירי תלול מסלול. היכולות האלה היו מתפתחות שם אילולא שהה שם צה"ל, והראיה לכך היא חשיפת המעבדות לייצור טילי "קסאם" בשלבי פיתוח שונים ברחבי יהודה ושומרון.

ברצועת עזה, לעומת זאת, מאחר שצה"ל נמנע מלעבור ללחימה במגע ישיר ומסתמך רק על לחימה מנגד – בעיקר בשל הרצון להימנע משליטה בשטח ובאוקלוסייה – התפתח מרחב נגוע בטרור. הטרור הזה התפשט והתרחב, פיתח יכולות מתקדמות בתחומי הירי תלול המסלול, החבלה והנשק נגד טנקים.



למרות המחיר שנידרש לשלם כדי להשיב את השליטה על שטחה של רצועת עזה ולייצר את חופש הפעולה הנדרש, הרי אם לא יקום גורם כוח בצד הפלסטיני שישלוט על המרחב וירסן את גורמי הטרור, נידרש לכך במוקדם או במאוחר

(2005) לא הייתה מסתיימת בפציעתם הקלה של חמישה חיילים, אלא בפגיעה ישירה באוהל ובו עשרות טירונות, או אז היינו מוצאים את עצמנו בסבירות גבוהה בתוך שטחי רצועת עזה. לכן הדרך הנכונה היא להקדים רפואה למכה ולא לחכות שניאלץ להגיב – אם בלחץ דעת הקהל ואם בהנחיית הדרג המדיני. אין צורך להמתין ל"מלון פארק" נוסף כדי להחליט לצאת ל"חומת מגן" ברצועת עזה.

איננקיטת יוזמה ופעולה בדפוס תגובתי פוגעות בכושר ההרתעה של מדינת ישראל ומעודדות את אויבינו מסיבב להתנכל לנו. יכולות הטרור מתרחבות ואחיותו מתעמקת – מה שפוגע באופן משמעותי ביכולתו של צה"ל למלא את משימתו: לתת ביטחון ותחושת ביטחון לתושבי מדינת ישראל. במקום לשלם את המחיר בדעת הקהל, בפגיעה באוכלוסייה פלסטינית חפה מפשע ובפגיעה (גם אם מועטה בשלב הזה) באוכלוסייה הישראלית באופן מתמשך, נכון יהיה לפעול בעיתוי שמתאים לנו לשינוי המצב.

כאמור, הטענה הזאת רלוונטית כל עוד אין גורם כוח משמעותי בצד הפלסטיני שמוכן ויכול לקחת על עצמו את האחריות למרחב וייתר בכך את הצורך שנפעל אנחנו נגד הטרור שם.

הערה לסיום: מטרת המאמר הזה היא להיות בסיס לדיון פנים צבאי בנושא החשוב והמשמעותי הזה שראוי שיידון באופן מקצועי וענייני בתוך תחומי צה"ל במנותק – עד כמה שניתן – מהיבטים חיצוניים אחרים.



הלחימה מנגד, ובמרכזה הסיכול הממוקד, הביאה להישגים רבים בלחימה בטרור, אך למרות זאת היא לא הצליחה להביא לתוצאה המבצעית הנדרשת, ובמרכזה דיכוי הירי תלול המסלול לעבר יישובים ישראלים. לעומת זאת היא הביאה להגברת הרושם בעולם שמדובר במאבק אסימטרי, שבו הפלסטינים הם הצד החלש והמסכן.

הלחימה מנגד, ובמרכזה הסיכול הממוקד, הביאה להישגים רבים בלחימה בטרור, אך למרות זאת היא לא הצליחה להביא לתוצאה המבצעית הנדרשת

למרות המחיר שנידרש לשלם כדי להשיב את השליטה על שטחה של רצועת עזה ולייצר את חופש הפעולה הנדרש, הרי אם לא יקום גורם כוח בצד הפלסטיני שישלוט על המרחב וירסן את גורמי הטרור, נידרש לכך במוקדם או במאוחר. ככל שנתמהמה, המציאות הביטחונית שנפגוש תהיה מורכבת יותר – בוודאי לאור המצב בגבול עם מצרים והברחות אמצעי הלחימה המתקדמים משם.

אם הניתוח המוצג כאן נכון, ראוי שנפעל כדי לשנות את גישת הלחימה ברצועת עזה בזמן ובמצב שנוחים לנו. אם לא נעשה זאת, ניגרר לתגובות לא רצויות ובעיות בעייתיות. למשל, אילו נפילת ה"קסאם" בבסיס הטרורנים בזיקים (דצמבר